

Žaga za železobeton

Monakovski inženir L. Lecher je zgradil stroj, ki more razrezati tudi najtrše kamne in ki dela pri tem neprimerno hitreje nego vse dosedanje metode. Doslej so mogli z žično vrvjo in peskom srezati le dva do tri centimetre kamna, novi stroj pa sežaga v istem času meter do tri metre dolžine. Pri mehkejših vrstah kamna sežaga v istem času celo 12 m debele skale. Novi stroj zreže in razdeli tudi železobeton, stvar, ki do danes ni bila mogoča. Isti izumitelj je izdelal tudi novo ločilno žago z rezili iz trde kovine, ki ima mnoge prednosti pred dosedanjimi diamantnimi žagami in ki pomeni velik napredek za obdelavo kamnov.

*

Minister nasproten ljubavnim romanom

Japonski prosvetni minister je nedavno kaj neprijetno presenetil japonske visokošolce. Izdal je odlok, o katerem bi res lahko trdili, da je vzbudil med visokošolci »globok odmev«. S tem odlokom je namreč ukazal, da se morajo iz visokošolskih knjižnic odstraniti vsi ljubavni romani, pa če imajo še tako veliko književno vrednost. Japonsko dijaštvo je namreč zadnje čase preveč posegalo po ljubavnih romanih. Namen tega odloka je, da bi dijakl vendar že začeli čitati tudi kaj drugega in ne samo ljubavne zgodbe. Do sedaj še ne vedo, če je imel ta najnovejši odlok kaj uspeha ali ne.

*

Nove vrste čevljev

Iz Frankfurta ob Meni na Nemškem poročajo, da je tam na državnem tekmovanju rokodelcev smagal mož, ki je izdelal moški čevljev iz enega samega kosa usnja. Ta čevljev ima en sam šiv ob glečnjah. Takšen čevljev ima posebno prednost, da se znotraj nikoli ne zmoči in prav tako mu tudi šivi ne morejo počiti, ker jih pač nima, oziroma, ker ima enega samega na takem mestu, ki ni izpostavljeno obtežitvi. Zato je čevljev posebno trpežen.

Avgust šenoa:

Berač Luka

Povest iz vaškega življenja

7

Zarezalo me je v srce. Tedaj sem videl, da so ljudje hujši od zverine. Šel sem na vrt, odrezal sem si drenovo palico, nagnal sem ljudi, ko pa je prišla noč, sem od zunaj še enkrat pogledal v svojo kočo, kjer je žena med svečama ležala. Ta kočica, ta žena mi je bilo vse na tem svetu. Zdaj nisem imel več kaj iskati med ljudmi, ki so zlobni, pokvarjeni, ki so mi ubili srce moje. Nakresal sem ogenj, vžgal gobo in jo vtaknil pod slamnato streho. Vse naj pobere zlodej! Zbežal sem v gozd, zlezal na breg in sem gledal, kako mi domačija gori. Hvala Bogu, sem rekel, zdaj nimam več kaj med ljudmi in nočem več z glavo pod človeško streho. Šel sem med berače, berač sem tudi zdaj — in nikoli mi ni bilo žal, da sem zapustil ljudi. Ne verjami nikomur, niti meni ne! Človek ima samo enega prijatelja, a to si je vsak sam. Vsi so mislili, da sem prismojen; to mi je bilo tudi prav, zato so me pustili na miru. Jaz sem skušal ljudi izkoristiti in sem jih tudi, hvala Bogu. Zdaj sem ti povedal, kar si me vprašal, pa je dobro. Pojdiva zdaj v moj brlog! Bog ve, kak je, morda najdeva v njem volka ali lisico. Bolje tudi to, samo da človek ni.

Začudeno je Luka izpod obrvi gledal starega berača, nazadnje pa sta oba vstala in se spustila po bregu dol k oni strani šume, kjer je približno stala Matova koliba. In prišla sta do nje. Seveda, veter in dež sta odnesla streho, staro ležišče je bilo toliko časa prazno, tudi zidana palača se ruši, če v njej ne stanuje živa duša, kaj da se ne bi pokrov iz koruzne slame. Mato je vstopil naglo v votlino in je skrbno pogledal v kot, potipal je po zemlji in je zadovoljno pokimal z glavo.

»Luka!« je dejal starec, »daj, popravi streho, nanosi suhih vej in listja, noči so hladne, slab sem, zelo slab! Tu, tu me duši!«

Luka je popravil streho, starec pa se je zavlekel v brlog in legel na listje, ker ga je mrzlica tresla. Luka je mirno sedel na štoru, gledal je skozi veje v mesec in zvezde, poslušal je žuborenje potoka. In dejal si je sam: Starcu gredo dnevi življenja h kraju in spet bom ostal sam.

»Luka!« ga je s hripavim glasom poklical iz kolibe.

»Kaj je, oče Mato?« je vprašal Luka in stopil k vhodu v kolibo.

»Pozno je, priidi noter, lezi!«

»Hvala, oče! Vi ste bolni in boste sami boljše počivali, jaz sem mlad, ostanem lahko pred bajto.«

Zopet je sedel Luka na štor in začel premišljati, kaj bo z njim, in je zaspal, sedeč na panju. Moglo je precej časa miniti, ko ga je nekaj močno potisnilo. Luka se je utrgal iz sna, opazil je poln mesec na nebu, zraven sebe pa Mata, kako čepi na tleh. Bil je bled ko zid, kakor da je iz groba vstal, trepetal je po vsem telesu, oči pa so mu gorele kakor žerjavica.

»Luka! Luka!« je hripal starec.

»Kaj je, oče, za božjo voljo? Vrnite se pod streho, noč je hladna.«

»Pusti, pusti,« je jezno odmahnil stari berač. »Ne čenčaj! Prilezel sem iz bajte, da te zbudim. Meni je slabo, meni je prišla zadnja ura.«

»Toda —«

»Molči, norec! Ne bom več dolgo. Na, to je papir. Drži ga! Ko umrem, pojdi v bajto! V levem kotu je zakopan kamen. Izkoplji ga, koplji tri pedi globoko! Našel boš za dve sto goldinarjev bankovcev in nekaj srebra v železni skrinjici, naberačil sem jih, tvoji so. Tiho bodi! Torej ko umrem, poberi denar v torbo, vzemi samo šest evancigaric! Nesl me dol v vas na pokopališče! Tu me položi zraven velikega križa! Na prsa mi deni papir — to je moj krstni list, in šest evancigaric za pogreb! Prisezl mi, da boš tako storil!«

»Prisegam na živega Boga.«

»Dobro, dobro, Luka! Samo ljudi se ogiblji — ostani berač — bolje je tako — uh, kako me peče, tu, tu — ljudje so hudobni, hu — — —«

V tem hipu se je ulila starcu kri iz ust in mrtev se je zgrudil pred Luko.

Mladiča je streslo. Ni bil strahopeten, ali pred njim je ležal bradati starec z belimi lasmi bledih lic, mrtev. V zasteklenelih očeh, obrnjenih proti mesečini, je drhtela goljufiva nočna svetloba in hlinila življenje še po smrti.

Nazadnje se je zganil, stresel dva, trikrat starca, toda otrpli udje so omahnili v travo kakor ovenela bilka.

Zdaj je zlezal Luka v votlino, iz torbe je potegnil velik nož in začel kopati in kopati. Odvalil je kamen, segel z nožem globlje, nazadnje se je nož dotaknil železa in skrinja je prišla na dan. Luka je odhitel na mesečino, odprl je skrinjico in segel z roko vanjo. Res, to je bil denar, kakor je rajni rekel. Luka je vzel šest evancigaric, drugi denar pa je spravil v torbo. Potem je prinesel plahto in stopil k starcu. Vrgel je plahto na starca, jo ovil okoli mrtvega in je bolj letel, kot šel, ko ga je nesel po bregu dol proti vasi.

Niti žive duše ni bilo čuti. Luka se je izognil hiš, da ne bi zalajali psi. In prišel je na samotno pokopališče do križa. Ko da ga je vročina kuhala, po čelu pa mu je kapljal mrzel pot! Starca, papir in evancigarice je položil pod križ, dva, trikrat se je ozrl in odhitel s hitrimi koraki v svet — — —

Tega, vsega tega so Luko spomnile danes besede: »Škoda, da si tak capin!« Vse to so mu iznova pripovedovali oni beli obroči dima, ko je otožen sedel ob živi meji. V spominu so se mu vrstile slika za sliko, nobena vedra, nobena vesela, vse motne in mrke, iz vsake pa je gledalo Matovo lice, one toge oči, ona kletev pred smrtjo. Bilo mu je, ko da vse to grmovje in drevje šepče: »Ti si capin!« Pa tudi one cunje, ki jih je na sebi imel, so glasno trdile: »Ti si capin!«

Tudi onih nekoliko hiš, ki se v soncu veselo svetijo, ki se iz njih vije srebrnkast dim, ga gleda — se mu zdi — tako milo, tako otožno. V teh belih domovih je tiha pobožnost, blažen mir, v njih so očetje, matere, otroci, v njih se ljubijo, v njih so ognjišča, pa tudi one solze žalosti, ki v njih tečejo, padajo na vroča, sočutna srca.

On pa ne ve za smeh, temveč le za zasmeh ljudi. Ko bi se mogel jokati, suhi prah bi mu popil solze.

Zdrznil se je. Obrvi so se mu naježile, oči so se zablistale od gneva, a po licu so križem zadržale togotne črte, kakor si jih bliski pišejo po togotnem nebu.

Nazadnje se je pikro nasmehnil, segel z roko v torbo, globoko vzdihnil in dvignil ponosno glavo, kakor da se hoče vsemu svetu postaviti po robu. Skrbno je potegnil iz torbe sveženj umazanih papirjev, razvezal jih je skrbno, položil jih enega za drugim v travo, začel je šteti na prste in se zadovoljno smešiti in kimati z glavo.

Od nekd so se začuli koraki. Naglo je pobral Luka svoje papirje v torbo in pogledal izza grmovja, kdo je.

Po poti je šel kmet; menda se je vračal iz cerkve. Vedel je, kje se berač navadno skriva, in je zato korakal plašno in skrbno gledal proti robidju.

Luka se je skrivil za grm. Že je bil kmet mimo grma, že je odhajal, Luka je gledal za njim sklonjene glave kakor maček, kadar preži na miš. Zdaj je začel tudi kmet hitreje stopati, kakor da ga kdo gonil, ali iznenada se je zadržal Luka in pokazal zobe: »Ej, ej, Jurij, stoj!«

Kmet se je zdrznil, kakor da ga je kdo sunil, in je obstal. Skesno se je zasukal na peti in ponižno vrnil k robidovemu grmu. Videlo se mu je, da ne gre lahko, kakor da se mu stopinje lepijo na zemljo. Pred grmom je obstal.

(Dalje sledi)